СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 295. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 19. грудня, 1925. VOL. XXXIII. No. 295. Jersey City, N. J., Saturday, December 19. 1925. THREE CENTS

Америка дістала запросини Ліги Народів на розоружну конференцію.

ВАШИНГТОН, 17. грудня. — Департамент стейту подав до публичного відома, що він дістав від ради Ліги Народів урядове запрошення на розоружну конференцію, яка має незадовго відбутися в Европі.

Запрошеннє домагається від Злучених Держав повної й безпосередної участи. Нота дає до зрозуміння Америці, що її участь у конференції має велике значіння для успіху сеї конференції.

Уряд не дав ще на сю ноту ніякої відповіди. Ґазети сумніваються, чи уряд возьме в ній таку участь, якої домагається нота.

БОРОТЬБА ЗА ПРИСТУПЛЕННЄ ДО СВІТОВОГО СУДУ ВЖЕ ПОЧАЛАСЯ.

ВАШИНГТОН, 17. грудня. — Сенатор Свонсон, провідник демократів у комітеті сенату для заграничних справ, почав нині в сенаті боротьбу за приступленнє Злучених Держав до межидержавного суду.

Він поставив внесеннє в сій справі та промовляв до нього, доказуючи, що Злучені Держави мусять приступити до світового суду тепер, або ніколи. Він доказував також, що приступленнє до суду не втягає Америки в Лігу Народів.

ПОЛКОВНИК МИЧЕЛ ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ЗЛОМАННЄ ДИСЦИПЛІНИ.

ВАШИНГТОН, 17. грудня. — Військовий суд, що судив полковника Мичела за зломаннє військової дисципліни, якого він допустився своїм критикованнєм висших військових офіцирів за їх недбалість щодо воздушної оборони краю, признав, що полковник Мичел винуватий так, як йому закидувано. За кару його завішено в ранзі на 5 літ.

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ СПОДІЄТЬСЯ ДОВШОГО СТРАЙКУ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 17. грудня. — Джан Луис, голова майнерської юнії, виступив тут нині перед міською земельною радою та в своїй заяві про майнерський страйк сказав, що зі захованя властителів копалень він вносить, що вони завзялися зломити за всяку ціну майнерську юнію та що скорого закінчення страйку ждати не можна. Він сказав, що властителі постановили собі, що хочби вони мали втратити міліярд долярів, вони мусять добитися до того, щоби зломити страйк та розбити юнію. Юнія, однак, свідома сього завзяття ворога, і собі готовиться до довгої „облоги".

ЧИСЛО СМЕРТИЙ ВІД АЛЬКОГОЛЮ ЗРОСТАЄ.

НЮ ЙОРК, 17. грудня. — Федеральний прокуратор Бакнер говорив тут перед одним клюбом про виконуваннє прогібиційного закона урядом, і в своїй промові сказав межи иншим, на основі даних, зібраних урядовим бюром здоровля, що число смертий від алькоголічного затроєння росте з року на рік. За біжучий рік згинуло вже 511 осіб. Він говорив далі, що пробки, які бере уряд з алькоголю, конфіскованого урядовими агентами, показують, що алькоголь щораз частійше затроєний.

БАНДИТСТВО МОЛОДЕЖИ.

НЮАРК, Ню Джерзі, 17. грудня. — Один 15-літний хлопчина, арештований поліцією, як підозрілий за бандитський напад, признався поліції, що він належав до банди розбишак, котрої кождий член се молодий хлопець його віку. Банда зробила за кілька місяців цілий довгий ряд нападів та добула з рабунків 50,000 долярів. Поліція сподіється до кількох днів арештувати всіх членів сеї банди.

ТЕЖ ПРИЧИНА ВБИЙСТВА.

НЮ ЙОРК, 17. грудня. — Теодор Кернер, 27-літний робітник Нюйорської Телефонічної Компанії, кождого дня по вечері займався розвязуванням „перехрестних загадок" („кросворд-пазел"). Звичайно не могучи відгадати якогось слова, він кликав свою жінку, з якою він не так дуже то давно побрався. Нині після вечері він знова застряг при однім слові й став кликати жінку на допомогу. Жінка сказала, що вона хора та що вона волить положитися на хвилю відпочати. Се так розлютило мужа, що ледво жінка замкнула за собою двері до спальні, коли на порозі станув її муж з револьвером у руці. Вона скрикнула зі страху, а рівночасно почула гук вистрілу. Вона почула коло виска горяч, і зі страхом почала втікати. Як була коло дверий, вона вчула другий вистріл, а як була вже на дворі, третий.

В кілька хвилин опісля вона вернула з двома детективами, яких її дала поліція. Кернер лежав на землі комнати з кулею в голові, вже неживий. Перший лікар, котрий оглядав жінку, ствердив, що куля лишень задраснула її висок, та що вона скоро буде здорова. Коли, однак, жінка стала слабнути, покликано другого лікаря, і сей сказав, що куля перейшла через та зайшла в мозок. В небезпечнім стані її відставлено до шпиталю.

БАКРОТСТВО ТРОХ БАНКІВ.

ДЕНВЕР, Колорадо, 17. грудня. — Нині замкнули свої двері через банкротство три місцеві стейтові банки. Причина банкротства в кождім случаю була та сама; банк позичив фармерам, торгуючим худобою, а сі не віддали на час.

ЗНОВА НЕ ЗНАВ, ЩО ВОНА НАБИТА.

МИНІОЛА, Лонг Айленд, 16. грудня. — До шпиталю повіту Насав привезено нині двох 14-літних хлопців, тяжко покалічених вистрілом зі шротівки. Один з них мав поважні рани в правій руці та в правім боці, а другому вистріл розгарматав ногу так, що лікарі казали відразу, що ногу треба втяти, якщо гангрена з ноги не має рознестися по всему тілі. Поліція допитувалася ранених, звідки вони дістали сі рани, але, як поліцмени не ставили питання, хлопці мовчали вперто. В кілька годин опісля на поліцію зголосився їх товариш та заявив поліції добровільно, що він забавлявся зі своїми товаришами рушницею, і, змірявши до них, потягнув за курок, не знаючи, що вона набита.

ХЛОПЧИНА ПІДПАЛЮВАЧЕМ.

НЮ ЙОРК, 17. грудня. — Поліція каже, що її вдалося вислідити виновника цілого ряду підпалів, які від кількох тижнів залякували мешканців дільниці Гарлену. Виновником має бути Тойас Ладриґен, 15-літний хлопчина, котрий мав уже признатися, що він не має в нічім такої приємности, як в підпалі. Мав він підпалити чотири доми.

ФРАНЦУСЬКА МОВА В СССР.

Від жовтневої (большевицької) революції в 1917 році залишено в совєтських школах із усіх чужих мов лише німецьку мову яко обовязкову. Тепер же дав московський комісаріят освіти французькій „всесвітній місії" дозвіл на відкриття в Москві курсів французької мови і літератури. Французький інститут відкрито 27. вересня і він тішиться великою чисельністю. Перший французький виклад мав академик Лазаров перед дуже численною публикою.

ШТАЙҐЕР УВІЛЬНЕНИЙ.

ЛЬВІВ, 17. грудня. — Польський суд увільнив сіоніста Станислава Штайґера, котрого обжалувано, що кинув бомбу на президента Польщі Войцеховського.

26 ДІВЧАТ ЗАТРОЇЛОСЯ ҐАЗОМ.

В шкільній купальні в німецькій місцевости Діттерсбах, купалося під проводом сестри двайцять шість дівчат. По якімсь часі всі вони помліли, як показалося потім, затроєні ґазом, що дістався з печі. Одній дівчині вдалося видістатися з купальні, але на дворі вона впала омліла. Лікарі зараз дали поміч дівчатам і є надія, що вдасться їх всіх виратувати.

ПРОФЕСОР ФАЛЬШІВНИКОМ СТОДОЛЯРОВИХ БАНКНОТІВ.

Арештовано у Львові бувшого доцента львівської політехніки, інж. Болеслава Пайкарта, що продавав на чорній біржі фальшиві стодоларові банкноти. Своє „ремесло" зачав Пайкарт уже давнійше, виробляючи й пускаючи в обіг фальшиві доляри, а щойно тепер посовгнулася йому нога. Фальшівник був інж. технольоґом, урядовцем спілки „Брухович" й управителем фабрики дахівок та штучного каміння польського Банку Гіпотечного. Мешкав у віллі „Кво вадіс" в Бруховичах, де поліція відкрила знаменито уладжену лябораторію зі всіми можливими електричними приладами, мідяними плитами й фотографічними апаратами, при яких помочі арештований, як першородний фахівець, робив дуже вдатні фальсифікати стодолярових банкнотів. Пайкарт обертався в найвищих колах львівської польонії, а тепер сидить під ключем і має нагоду й час основнійше роздумувати над значінням того напису, що видніє на його віллі... Бо до того часу він якось не звертав на нього уваги. А може саме той напис підганяв його в день і вночі — особливож в ночі! — до його великого чину... Хто то може знати?

НОВА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПИСЬ.

В Луцьку почав виходити новий тижневик „Громада", орган української національної думки. Видавцем громади є сенатор М. Черкавський, відповідальним редактором С. Вишнівський. Перше число, що вийшло з датою: неділя, 22 падолиста, зредаґоване гарно й цікаво. Молодій, одинокій на Волині трибуні незалежної української думки бажаємо якнайбільших успіхів. Адреса „Громади": Луцк на Волині, Алеї Б. Хороброго 43 а.

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ДЛЯ ПИСЬМЕННИКІВ.

Секція для справ мистецтва та літератури при міжнародній інституті Ліґи Націй приготовляє плян для заснування санаторії на Капрі для умових працівників без огляду на національність. Як відомо, на Капрі має свою віллю Горкий і туди їздив лічитися Коцюбинський.

ЧУДЕСА ПРИРОДИ.

В однім швайцарськім місті находиться яблінка, яка цього року зародила крім золотих ренет ще й т. зв. шампанські ренети. Ніхто не перещіплював одного роду яблук на друге дерево. Це явище пояснюють собі тим, що бжоли перенесли одного росистого ранку пилинки квіту з шампанських ренет на золоті. У французькій Академії Наук розглядали недавно ще цікавійший випадок, як бресквиня, внаслідок відповідного щіплення, зародила миґдалі.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Володимир Карпяк, урядник Банку, б. секретар Української Щадниці, б. директор Народного Базару і Труду в Перемишлі, помер по довгій і тяжкій недузі у вівторок, дня 23. м. м. Покійний полишив жінку Стефанію з Добрянських і троє діточок.

В. Й. П.

СНІГИ В НОРВЕҐІЇ.

В південно-західній части Норвеґії впали великі снігі, наслідком чого наступила перерва в зелізничій комунікації та в телеграфічнім і телефонічнім русі.

Побідній Франції тяжше жити ніж побідженій Німеччині.

ЛОНДОН, 17. грудня. — З приводу оголошення американського комісаря в Німеччині Паркера Ґілберта, тутешні дипльомати вказують на се, що по 7 літах „мира" побідній Франції тяжше жити аніж побідженій Німеччині.

Вони кажуть, що Франція мусить тепер журитись минувшиною і теперішностю, коли Німеччина вже думає про будучність і то з надією та виглядами на красші відносини.

Вони зазначують, що Німеччина має тепер 65,000,000 населення, яке постійно і правильно зростає. Вчасі упадку її паперової марки Німеччина позбулася внутрішніх державних довгів. Німецький буджет вже більше ніж зрівноважений, бо приходи перевисшують розходи. Плян Доса Німеччині поміг відзискати економічну рівновагу і закордонну торговлю, а локарненський договір видне політичне становище.

Натомісць вказують англійські дипльомати на одночасне ослабленнє побідної Франції. Її населеннє, як і давнійше, не зростає, а малие і сим спричинює журбу про будучність нації. Воно тепер виносить 40,000,000, а що буде набудуче, коли населеннє сусідки більшає, а її малие? Далі Франція не позбулася своїх домашних довгів і ще сього року має заплатити 22,000,000,000 паперових франків на сі довги. Кромі того має закордонні довгі і самих воєнних довгів в Анґлії й Америці понад $7,000,000,000, яких досі навіть не полагодила. Її золото в Росії, 30 міліярдів золотих франків, пропало, і сє одна з головних причин фінансової скрути, бо населеннє стратило довіре до французських позичкових бондів. Буджет Франції не зрівноважений. Шкід воєнних вона не всилі направити, хотяй Німеччина платить їй і другим аліянтам річно по $600,000,000.

Все те накликує зневіру на Французів, а одночасно саме те і успіхи у відбудові витворюють корисний настрій серед Німців. А що принесе дальша будучність?

ЕРРІО ПІДПИРАЄ БРІЯНДА.

ПАРИЖ, 17. грудня. — Голова парляменту Едуар Ерріо заявив, що ціла лівиця в парляменті повинна тепер підперти премієра Арістіда Бріянда і нового міністра скарбу Поля Думера, щоб остаточно перевести плян фінансової реформи, бо се єдиний вихід для ратунку краю з теперішньої скрути.

ФРАНЦІЯ І СОВЄТИ.

ПАРИЖ, 17. грудня. — Французьке правительство заперечує, начебто прийшло до порозуміння між ним і російським совєтським урядом. Воно каже, що вправді обновлено вступні переговори, але вони до нічого не довели. Найбільшою перепоною се, що совєти не хотять платити і не мають чим платити давних довгів царської Росії.

СОЦІЯЛІСТИ НЕВДОВОЛЕНІ З КОХА.

БЕРЛІН, 17. грудня. — В тутешних парляментарних кругах запевнюють, що соціялісти невдоволені з нового премієра д-ра Еріха Коха, і тому готові скоро повалити його кабінет.

ЗА МОСУЛ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 17. грудня. — Турецька делєґація заявила, що не приймає вирішення Ліги Народів, яким віддає Мосул (часть Мезопотамії, в Азії) під зверхництво Анґлії на 25 літ, та що вижидає в сій справі вказівок свого уряду з Анґори.

МОНАРХІСТИ ХОТІЛИ УБИТИ ШТРЕЗЕМАНА.

БЕРЛІН, 17. грудня. — Тут увязнено двох молодих хлопців Кальтдорфа і Лоренца, котрі признались, що належать до монархістичної організації і хотіли убити міністра закордонних справ д-ра Штреземана, бо вважають його небезпечним для монархістичної ідеї.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ РАДИ.

ВІДЕНЬ, 17. грудня. — Вчера уладили тут під ратушем бездомні Віденці велику демонстрацію проти міської ради, яка в більшости соціялістична.

Промовці нарікали на дорожню мешкань, за яку винили міську раду, а головно пбсадника Зайца. Один бесідник казав, що „він повинен бути застріляний".

КАМЕНЄВ І ТРОЦЬКИЙ.

МОСКВА, 16. грудня. — Леон Каменєв заявив на комуністичному зібранню, що він вже не веде боротьби зі своїм швагром Леоном Троцьким, але навпаки, ще його підпирає.

ВЖЕ ГОДЯТЬСЯ ОСТАТОЧНО.

АТЕНИ, столиця Греції, 16. грудня. — З уваги, що Рада Ліги Народів не хотіла зменьшити суми відшкодовання Греції для Болгарії, Греція відповіла, що вже остаточно годиться заплатити цілу суму $219,000.

ЩЕ ОСТРІЛЮЮТЬ ДАМАСК.

ЄРУСАЛИМ, столиця Палестини, 16. грудня. — З Дамаску, столиці Сирії, сповіщають, що французькі окупанти знову остріливали се місто з тяжких гармат і наробили чимало шкоди.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЖИДІВСЬКО-ПОЛЬСЬКА УГОДА.

Жиди належать в Польщі до національних меншостий. Гнете їх Польща як другі народи, а в своїй політиці вважає їх погноем для польської нації. Політичний розум наказуваб би Жидам стати разом з другими непольськими народами до боротьби з Польщею, яка завдяки інтернаціональним політичним і фінансовим жидівським звязкам моглаби скінчитися для них побідою. Та жидівські опортуністи з сіоністичного табору разом зі своїм органом „Хвиля" та головою їх посольського клюбу д-ром Райхом пішли поклонитися Ґрабському, заявили свою льояльність зглядом Польщі, виреклися всякого звязку з національними менцостями, особливо з Українцями та заключили ту славну польсько-жидівську угоду, яку розтрублено по світі як нову еру в жидівськім життю, а польської держави зосібна. Польща цего якраз потребувала, бо в тім саме часі вибралися до Лондону і Америки її висланники по гроші. А без Жида Поляк гроший не добуде.

Та обом сторонам якось з тою угодою не ведеться. Гроший Польща не дістала, а малопольські Жиди не дістали того, про що їм шептав на ухо міністер Ґарбський. Найбільше озлобило Жидів те, що саме по угоді зачалися вписи на польські високі школи, до яких не приймали Жидів. Жиди як відомо скорі до науки і пхаються гурмою до шкіл, а тут Польща запирає їм двері. Наробили з того шуму і пішли зі скаргою до Ґрабського. Кажуть йому, що то за умова, коли їх переслідують ще заки чорнило висохло на тім папері, на якім списано згоду. Ґрабський спокійно заявив собі, що він ніякої умови не заключав, а тільки вислухав в імени польського уряду льояльні заяви Жидів, а в відповіди на те подав, що буде старатися, щоби їх домагання були сповнені. Він відносився до ректорів университету, щоби не робили Жидам при вписах перешкод, одначе ті заявили, що університети це автономні інституції і уряд не може їм нічого наказувати.

Ґрабський отже відпекався прямо угоди з Жидами, а польський „Звйонзек Людово-народови" інформує в тайнім обіжнику, що не треба лякатися польсько-жидівської умови, бо вона заключена тільки про око і не дає Жидам нічого реального, кромі кількох польських шкіл для жидівських дітий і дозвіл на заснування приватних жидівських шкіл з гебрейською викладовою мовою без права субвенцій. А в господарських справах і в справі недільного відпочинку уряд не прийняв ніяких зобовязань.

Той саме „Звйонзек" поробив далі кроки, щоби повести сильну акцію за тим, щоби витиснути Жидів з міст, а тимсамим піднести їх чисто польський характер.

Найбільше характеристичне місце в тім тайнім всепольськім обіжнику є те, що розкриває саму ціль польсько-жидівського зближення. Після розумовання і плянів всеполяків розмови і накладування з Жидами обчислені були на те, щоби розбити в Польщі бльок національних меншостий, бо це для них справа першої ваги, особливо з огляду на східні креси.

Отак то польські Жиди, згідно з традицією своєї політики супроти Польщі, запродалися їй за миску сочевиці та пішли її на руку в її екстермінаційному наступови супроти тих народів, на яких землі Жиди живуть та якої соками вони живляться.

Правда по тій угоді наступило в жидівськім посольськім клюбі певне отверезіння, а навіть широке негодовання проти голови клюбу д-ра Райха, що був властивим творцем тої славної польсько-жидівської угоди. Льояльний до сього часу жидівський клюб ухвалив навіть резолюцію, в якій заявляє, що польський уряд не додержав умови та що утискає далі Жидів. Він висказав навіть недовіря польському урядови. Він заявився за уступленнєм д-ра Райха з головства клюбу і т. д. Та це все не має для нас ніякої особлившої ваги.

По тих всіх пересвідченнях, яких ми зазнали з Жидами бачимо, що вони згл. їх провід так скорумпований, так опортуністичний, що треба тільки, щоби правительство кивнуло до них пальцем, а вони побіжать цілувати ту руку, що їх бе. Вони добре знають як перфідною була для них всегда Польща, яка їх знала тільки тоді, коли потребувала. Значиться, коли потребувала гроший, або жидівської світової опінії в заграничній пресі, яку визискувала для поневолення українського і других народів. Польща переслідувала Жидів як тільки їх не потребувала. Але все те не навчило Жидів. Вони далі вірно служать Польщі та ще помагають її поневолювати другі народи. Такий вже їх рабський характер.

Для нас Українців це питання дуже важне, бо Жидів в Галичині стільки що й Поляків. Якщоби вони стояли по нашій стороні, наша боротьба з Польщею булаби успішнійша. І їм і нам булоби легше. Та на-разі так не є. Можливо, що важка польська рука приведе вкінци і жидівський нарід в Польщі до опамятання і вони побачуть, що їх ратунок лежить в розвалі

ПО КОНФЕРЕНЦІЇ В ЛОКАРНІ

VI.

Ослабленнє Польщі по локарненських договорах полягає головно в тім, що Німеччина направду замирилась з антантськими державами та позискала собі такого сильного союзника як Анґлія. Колиж вона тепер вступить до Союза Народів, то буде могла легко поставити внесеннє на реґуляцію границь своїх з Польщею, то є на відобраннє того, що Польща безправно забрала.

У тих своїх стараннях знайде Німеччина чинну поміч у Анґлії, а Франція, рада, що Німеччина лишає її в супокою, не буде певно дуже розпинатися для гарних очей „менчицелькі народуф". Франція має впрочім чимраз більше клопотів фінансових, бо Америка грошей позичати не хоче, а війни в Африці та в Сирії зїдають кольосальну силу грошей. Німеччина свої справи з Францією майже цілком полагодила (єще лишиться обсаджена райнська провінція) а з Польщею ще і не зачинала. Німеччина вступить незадовго до Союза Народів і там буде могла не лиш о свої східні границі боротися, але оборону покривджених в Польщі меншостей (між ними і Українців) успішно виконувати. Вороги наших ворогів є нашими союзниками — і цего Польща не мало боїться! За богато вже назбиралось на її хребті гріхів зглядом тих меншостей, що є фактично на своїй землі кольосальними більшостями!

І якаж їй властиво потіха лишаєсь? Ось той зборьшевичений, всяким миром мазаний московський дворянин Чічерін!

Але може ґраф Скржиньскі цілуватись з ним навіть— як то Поляки кажуть — „з дубельтуфкі" то щож остаточно видусить з нього? Чи на випадок війни Польщі з ким би то не було мігби Чічерін хоч одну сотню вислати Полякам на підмогу? Не то ні один Москаль, але навіть ні один Татарин ні Кірґіз — не говорячи вже про Українців — за Польщу битись не захоче!

Це вже і справді дуже „плятонічне" кохання буде. „Я цен кохам, а ти спіш!" — буде могла Польща заспівати чорномазному большевикови. Реальної помочи він її не дасть; не схоче і не зможе! Противно — є річю певною, що на випадок війни Польщі з якою-б то не було державою — большевики виклинуть у ній таки на мгі ока большевицьку революцію. І то є так певне, як „амен в пацержу!"

Одним словом Польща попала в не аби які тарапати і тому зрозуміємо „трени" її „дзятек", взір котрих з „Курієра цодзеннеґо" я напровадив в третій частині отцеї статті.

Однакож у нас, у нас „унижонних та оскорбльонних" не лиш сен-джерменським трактатом але і рішенням амбасадорів з дня 14. марта 1923 р., не повинно скінчитись лиш на обявах радости, що ворог плаче. Ні! Сади вперед, брате! Використай його ослабленнє, використай змогу ще сильнійшої заграничної **пропаґанди** та розвини тим **інтензивнійшу самостійницьку роботу в краю!**

А і Ти, Брате Американине, не дивися обоятно і безсердечно на то, що діється в краю, і що робить наш заграничний центр. Він готовий до роботи і робить що сили далі. Але — чиж будеш Ти мати сумліннє і надалі його без помочи лишати? Навіть тепер, в такій прикрій для наших ворогів ситуації? Що-ж Тобі скаже Твоє національне сумліннє, Твоє почуття народного обовязку?

А тепер я є так сміливий звернути увагу Братів Американців на ось яку інтересну обставину:

На нашій Україні були за час від 1917 р. до 1920 р. ось які правительства: Укр. Центральна [illegible] рії, Диктатура Петлюри, Зах. Укр. Національної Ради, Диктатура д-ра Петрушевича.

Всі ті уряди опинилися за границями України, але котрий з них не кинув зброї а бореся далі при помочи пропаґанди між культурними народами за нашу державність?

Лише **один** одинокий **др. Петрушевич,** котрий в характері президента Зах. Укр. Нац. Ради зорґанізував **„Заграничний Центр",** і веде **усильну пропаґанду** в чужих мовах пропамятними письмами і брошурами, а рівночасно піддержує самостійницького духа в краю і між еміґрантами видаваннєм **„Укр. Прапора".** Крім того з нагоди всіх важнійших міжнародних дипльоматичних зїздів **висилає він своїх заступників** для роблення пропаґанди при помочи друкованого слова та конференцій.

Ніхто инший з членів бувших урядів, хоч бачимо між ними навіть декого дуже богатого (пальцем не хочу показувати), ніякої міжнародної пропаґанди не робить!

Пропаґанду міжнародну — підношу ще раз — робить **лише один др. Петрушевич** зі своїм Центром, та хиба ще **Союз Студентів** (ЦЕСУС), очивидно в межах своєї орґанізації.

Певно! Мож би і в Америці осібно таку пропаґанду розпочати, але я не маю що до цего ніякої претенсії до „Обєднання", котрої секретар і так на всі боки мусить собою кидати та перепрацьовуватися.

До цеї цїли мусить повстати безумовно **осібна орґанізація,** зложена з людий інтеліґентних, без згляду на те, чи мають який академичний степень чи ні. Я припускаю, що є в Злучених Державах що найменше **триста** таких людий, знаючих добре анґлійську мову також і в **письмі,** отже могли би послужити своїм знаннєм тій справі. Я гадаю, що треба би **заложити централю з 10 людий** в Ню Джерзі або в Ню Йорку, а по більших а важних містах (Вашинґтон, Филаделфія, Шікаґо і т. и.) відповідні **аґентури,** зложені бодай з трох людий кожда. Така централя повинна увійти в зносини з центром берлінським, щоби діставати в короткій дорозі всі брошури, меморанда, обіжники і т. и. і її річию було би давати їх безпосередно чи через аґентури до відома ґазет в анґлійській мові. Мусілоби це робитись з засади через **особисті інтервенції,** зглядно коли і через почту, то на підставі устного порозуміння. Очивидно аґентура й сама мусілаби видавати — хочби на циклостилю білетен відповідаючий смакови американських часописей.

Я гадаю, що орґанізатори такої аґентури будуть могли вже самі обдумати способи її фінансовання.

Зазначу, що в послідних часах вже і в американській пресі підношено, що на тім полі нічого майже не дієсь. Я гадаю, що повинно бути прямо справою амбіції кождої нашої орґанізації чи групи взяти справу такої аґентури чимскорше в свої руки.

А докищо не забуваймо, що в Берліні виходить цілком независимий самостійницький орґан **„Український Прапор".**

(Berlin — Schonberg, Eisenacherstrasse 53, IV.). Його фінансове положенне не є добре ... Кількасот передплатників по 1 долярови на рік дуже би йому помогло! Кождий передплатник дістане надто і послідні числа ще із цего (1925) року.

Тяжкою є боротьба о самостійність державну, а найтяжше є пережити такі історичні антракти, таку продищку, яку ми отце тепер власне переживаємо.

Такі тяжкі часи переживали Італійці між 1849 а 1859 роком, а потім між 1860 а 1866-тим. Але вони пережили ті тяжкі ча- [illegible] кладаючи рук: вони вели усильну пропаґанду в краю і заграницею, та орґанізували тайком леґіони для нової найблизшої акції. А знаєте, хто їм найбільше помагав трошима в їх роботі?

Італійці-Американці!

Чи-ж наші, українські Американці мали би бути **гіршими?**

Кирило Трильовський.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Заходом Стрілецького Гуртка в суботу 12. грудня відбулась виставка нової драми „На шляху до волі" на Франкфорді. Драма змальовує важнійші події з життя У. Г. А. Про це, що зміст драми цікавий свідчить взірцевий спокій, який панував на гали через весь час вистави, а рясні оплески при спусканню заслони вказують що аматори вивязались знаменито.

В суботу 19. грудня відбудеться виставка тоїж драми тими самими аматорами в Филаделфії, в гали Амер. Грожан Українського походження на Френклин улици.

Чистий дохід зі суми $62.00 зібраної на Франкфорді, а також весь дохід, який збереться на Френклин улици в Филаделфії — буде негайно висланий до краю на ялинку інвалідам У. Г. А.

Просимо всіх Українців міста Филаделфії прибути на виставу та приглянутись зображенню правдивих подій з життя У. Г. А. На сцені виведені бувші Стрільці У. Г. А.

Тимсамим утрете сльози не одного стрільця-героя, інваліда, та додасте охоти тим, котрим може ще раз доведеться з оружем в руці здобувати волю Україні.

Стрільці.

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

Правдивий і щирий син України.

У чесних людий родини Наконечних відбулися хрестини їх сина Михаїла. На хрестинах справді було мало людий, помимо того забава була гарна. При забаві гості відспівали пару українських пісень. Під час забави виголосив коротку промову сам господар про рідний край, яку важку хвилю переживає наш український нарід. Голод, нужда, безчисленні податки і данини, дикі звірства і тортури над політичними вязнями, а при кінци згадав про наших борців інвалідів котрі стратили своє наймилїще здоровля за нашу дорогу Україну. По сім завізвав гостий, щоби пожертвували що хто може. Гості злодилися і зложили жертву на інвалідів як слідує: по $1: Йосиф Наконечний, Олекса Ангел, Володимир Кнігніцький, Семко Цесля і Василь Ільницький; по 50 ц.: Павло Колісник, Марія Колісник, Дмитро Кріль, Юлія Кріль, М. Політило і Ю. Кульщицький. Усім жертводавцям щира подяка. А тимбільше належиться самому господареви щира подяка, що у своїм власнім домі не забув про наших героїв, котрі віддавали своє життя для добра народу.

Гроші вислано до Обєднання в Филаделфії.

Олекса Ангел.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Дві вистави.

В субову 12-го с. м. заходом Шкільної Ради була поставлена комедія „Пошились в дурні" в користь Української Школи. Грали артисти Театру Українського Народнього Дому. Головні ролі виконували так відомі артисти як Карлаш, Машир, [illegible] ров і др. Не буду зупинятись тут над цією штукою, бо вона часто ставилась в Ню Йорку і кождий її знає, хотяй треба зазначичити, що так чудово ще не грали як тепер. Сміялися всі сердечно, а особливо діти, яких було дуже богато. Публики хоч було досить, проте родичі трохи не дописали, а це показує, що родичі, які не були, не зовсім розуміють ще значіння Української Школи та її матеріяльного добробуту.

Зате наплив публики в неділю 13-го грудня був такий, якого ще ніхто не памятає в Ню Йорку. В чім же річ? А річ в тому, що Народний Дім ставив „Марусю Богуславку", побутово-історичну драму в пяти діях. Грали артисти театру Українського Народного Дому. Коли Народний Дім рішив дати цю штуку, то були зарані такі очайдухи, що говорили: „Та що Ви задумали, люди добрі, деж таки можна таку трудну річ поставити та ще й на малій сцені! Та щеж до сього часу ніхто не міг її виставити в Америці!" Дійсно ніхто не міг, але впертість режісера п. Кедровського і заряду Народнього Дому створили чудо. — дали „Марусю Богуславку".

Точно о осьмій годині не стало тикетів; люди платили гроші, щоби хоч стояти денебудь, а коло двох соток мусіли вернутись домів ізза браку місця на галі.

Пів до девятої почалось представленне. Прольоґ: „Продав брат сестру" відразу вводить нас в траґічне оточенне — побіч веселих співів і танців відбувається справжня драма в душі Степана (Кедровський), який програвши всі гроші шляхтичам, піддався злому нагітови і після довгої боротьби продає свою рідну сестру турецькому паші за гроші. В сій дії грім заслужених оплесків дістав артист Гурський, який виконував ролю Хаїма-коршмаря так чудесно, так дійсно по жидівськи танцював і співав, що годі уявити собі іншого Хаїма. Чудово виконав козачка один із козарлюг, імени якого на на жаль я не знаю.

Про гру славної артистки Машир можнаб було написати цілі розвідки. Вона буквально зачарувала своєю грою (Маруся Богуславка) публику, особливо в другій дії в гаремі паші. Ця штука дала пані Машир широке попе для її невичерпаних артистичних здібностий. Грала також в цій штуці артистка Міліна, стара знакома, матір Марусі Богуславки — Ганну. На ролі старих баб, вдовиць, молодиць і т. д. годі найти кращу артистку. Чуєтьcя цілковито вправлену артистку, з великим мистецтвом. Її плач був важкий і відбивався важко в грудях слухачів, її горе, горе матери і її всеукраїнський патріотизм бодрий і всепобіджаючий.

Карлаш в ролі Сохрона, курінного отамана і жениха Марусі Богуславки був як звичайно на висоті слави Карлаша як артиста. Надавичайно чудово грає Карлаш, що більше, ріжноманітно в кождій річі і ріжнобарвно. Режісер Кедровський грав Степана, брата Марусі, грав дуже добре, а в четвертій дії — в неволі у Турків з надзвичайною експресією і драматизмом. Співи всі випали чудово, особливо молитва після звільнення з неволі.

Треба ще указати на такі особи, що грали добре і піддержували загальний настрій: п. Котович (Паша турецький), п. Котовичева (Подруга Марусі), Мережко (Шляхтич і потім дозорець над невольниками), Яновський, Український — до слова, має дуже добрий голос, і інші. Таку красну штуку треба поставити ще не раз і тим дати нагоду всім її побачити а також з такою річою можна сміло йти між люди. Треба зазначити також, що богато декорацій було нових і дуже гарних. Були всі костюми строго додержані тої епохи, за що треба подякувати невсипущому режісерови п. Кедровському. Дай Боже скорійше дочекатися такої галі, де-б всім вистарчало місця, де-б ще краще могло розвиватись українське мистецтво.

Гість.

ПОДЯКА.

До Хвальної Управи Українського Народного Союзу в Злучених Державах.

Запомогу по моїм бл. п. вітцю Григорію Білім я отримала. Дякуючи Управі Українського Народного Союзу за совісну і скору виплату запомоги, пересилаю рівночасно квіт підписаний в присутности двох свідків і уряду громадського в доказ відібрання квоти 150 долярів.

Катерина Біла.

Жерниця Вижна, п. Балигород, повіт Ліско, Галичина.

АКЦІЇ ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ У ЛЬВОВІ

ЕЙКРОН, О. На місячних зборах б. Сош. св. Духа, від. 295-го У. Н. Союза, піднесено гадку про акції Українського Земельного Банку Гіпотечного у Львові. Ухвалено з братської каси купити дві акції за $10, а до тижня зголосились і зложили гроші на руки В. Пільгуя отсі добродії: Микола Маґура $10, Іван Мазікевич $10, Андрій Косоноцький $10, Николай Костів $5, Василь Табака $5, і Василь Пільгуй $5. Разом $55.00. Гроші відіслано до Земельного Банку Гіпотечного у Львові. — В. Пільгуй.

РИВЕРГЕД, Л. АЙ., Н. Й. На поклик українського пароха о. Михайла Киндія зложили парохіяни в Ривергед (з кількох околичних громад) 340 дол. на акції Земельного Банку Гіпотечного у Львові.

Др. Кость Левицький.

ОДИН З КАМЕНЯРІВ.

(Шлях політичної діяльности д-ра Евгена Левицького).

І знову один з наших передових політичних діячів зійшов зі світа. В особі Покійного тратимо справді визначного політика-парляментариста, спритного орґанізатора і спосібного публіциста.

В девятьдесятих роках минулого століття належав він до найдіяльнійших представників нашого українського студентства, що приготовлялося до національної праці на обновлених основах: політичної самостійности й економічної незалежности нашого народу. Між тою ґенерацією молодого покоління виступав Евген Левицький як поступовець-реформатор, ударяючи безпощадно на безпрограмовість тодішніх народовців та своїм молодечим критицизмом виказував конечну потребу поглиблення діяльности політичного Товариства „Народна Рада", головно в економічних справах. Отсе політичне товариство було тоді першим трівким завязком орґанізації народньої (народовецької) партії в краю.

Та щоби свою провідну думку чим скорійше здійснити, приступив Він до уложення програми для нової української партії радикальної (1890), в котрій на головнім місці поставив домагання в справах соціяльно-економічних. Але в цій новій партії не довго Він видержав, бо в ній не найшов спромоги до успішнього ділання, так як практичний політик прийшов до переконання, що більше доцільним буде: вступити в істнуючу і вже зорґанізовану народню партію, щоб її обновити, поширити й оживити молодими силами грядучого покоління.

За цею думкою Евгена Левицького був також його найближчий товариш др. Володимир Охримович; їх заходами наступило наближення до професора Юліяна Романчука, тодішнього голови „Народної Ради", — наслідком чого опісля згідно уложено нову „Народну Програму" і „Народну Орґанізацію", в якій постановлено: „На основі народної програми і для її здійснення лучаться всі її сторонники в одно національно-демократичне або народне сторонництво". В тій цили переводиться в цілім краю народна орґанізація. Ось так увійшла в життя обєднана національно-демократична партія з кінцем р. 1899.

Начальною управою партії став „Народний Комітет", в кодрім разом засіли старші і молодші, поступові і найпоступовійші, радикальні і найрадикальнійші, але всі вони мали одну українську національно-політичну ідею та одно змагання — добро рідного народу. Отсе обєднувало їх до щирої і безкорисної праці; зєднало „Народному Комітетові" поваґу і значіння в краю між народом та довело до незвичайно корисних вислідів у нашім національнім і економічнім відродженню — перед світовою війною. Та душею і орґанізатором в першім „Народнім Комітеті" був др. Евген Левицький.

А щоби наша партійна преса йшла рівнорядно з політичним проводом, увійшов др. Евген Левицький до редакції „Діла" і став шефом редактором (в роках 1902—1906) цього головного орґану національно-демократичної партії. В часі свого редакторства перевів др. Евген Левицький між иншим кампанію з тодішним соймовим Клюбом, що був під проводом пок. д-ра Евгена Олесницького, — бо „Народний Комітет" домагався острійшої тактики від наших тодішних соймових послів. У цій кампанії стрінулися були з собою два погляди: давний, який визнавав, що посли є помазані Господом Богом і відповідають тільки перед народом, а другий: новітний, який поставив таку заповідь, що посол вибирається на партійну програму і листу відносної партії, і тому так вибрані посли є обовязані приноровлюватися до постанов партійної управи і волі виборців.

Опісля ця дискусія причинилася до наладнання згідних відносин між иншими послами і начальною управою національно-демократичної партії.

Коли за часів Австрії виступили Українці з боротьбою за загальним правом виборчим до австрійського парляменту, Евген Левицький визначився в цій акції підготовленням проєктів виборчої реформи і орґанізуванням вічевих маніфестацій в краю; з перших загальних виборів в р. 1907. вийшов послом з станиславівського виборчого округа. В українськім Клюбі і парляментарнім належав Евген Левицький до лівого крила та завжде обстоював опозиційне становище супроти правительства, щоби цею тактикою використовувати скрутне положення правительства і етапами добувати заспокоєння оправданих домагань нашого народу. Поміж послами австрійського парляменту визначувався Евген Левицький, як розумний бесідник, що виступав рішучо і сміло та льоґічною арґументацією спритно поборював противну сторону.

В р. 1917 вибрала Українська Парляментарна Репрезентація Евгена Левицького заступником голови і від цього часу проводив Він політику парляментарну разом з головою д-ром Евгеном Петрушевичем. Опісля вибрано Евгена Левицького до конституційної палати послів і в цій комісії заступав Він думку перестрою Австрії у федерацію національних держав.

В дні 10. жовтня 1918 р. відбулася велика нарада Української Парляментарної Репрезентації у Відні. Евген Левицький реферував тут справу утворення Української Національної Ради, що мала бути конституантою до вирішення права самовизначення українського народу в Австрії. Опісля в дні 18. жовтня 1918 р. відбулося у Львові заснування Української Національної Ради...

В другій половині р. 1919 трібував Евген Левицький орґанізувати у Відні Українську Національну Раду, зложену з членів пробуваючих за кордоном, але до цеї установи не дійшло ізза розбіжних думок між закордонними членами, і тому Він приняв становище посла ЗУНР. в Берліні, а опісля в Празі. Останні роки, по розвязанні наших представництв за кордоном (1923 р.), прожив у Відні, де провадив адвокатську канцелярію та боровся з недостатком і тяжкою недугою. Його бажання вернути в рідний край — не здійснилось... Помер передчасно на чужині та полишив по Собі щирий жаль товаришів, що вміли цінити Його визначні спосібности.

БОРОТЬБА З САМОГОНКОЮ.

Згідно з даними Народнього Комісаріяту Внутрішніх Справ у другому кварталі ц. р. покарано за виріб самогонки 1260 осіб. У першому кварталі число їх було далеко більше, бо доходило до 2770 осіб. Це відноситься тільки до Харківської округи. На цілій Україні за перший квартал було 25 тисяч кар, а за другий 22 тисячі. Не зважаючи на введення державної продажі горівки, (має 40 степенів алькоголю) самогонництво процвитає далі. П. Лісовий публікує у „Вістях" таку калькуляцію про виріб самогону в Полтавщині: 75 відсотків усіх господарств гонить горівку чотири рази в рік. Разом це дає цифру 20 тисяч господарств. На кождий запар горівки йде 5 пудів житнього борошна, отже річно на кожне господарство 20 пудів. 20 тисяч господарств зуживає отже на самогонку на малій Полтавщині 400 тисяч пудів, що представляє вартість пів міліона карбованців. Не диво тому, що радвлада ється 250 міліонів пудів муки на самогон, а в грошах це дає цифру 130 міліонів карбованців Не диво тому, що рад влада рішила „клин клином вибивати". Боротьбу зі самогонкою почала від продажі горівки державного виробу т. зв. монопольки. З дописів поодиноких роб- і сількорів виходить, що тепер пють і державну „сорокґрадусну" горівку і самогон. І пють здорово. Правда, що самогон починають менше гонити. Та як би там не було, пияцтво становить одну з найтемнійших сторінок сучасного побуту на радянській Україні.

ЗАКІНЧЕННЯ БАЗАРА

котрий уладжували Січи ім. Б. Хмельницького і ім. Бесарабової відбудеться **в суботу і неділю дня 19-го і 20-го грудня** в власнім льокали 77 St. Marks Pl., New York, N. Y., в тих днях відбудуться всі розґравки і випродаж. Проситься як найчисленнійше взяти участь.

294-295 **Заряд Базара.**

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Антін Кучубійчук, член 336 від. У. Н. Союза, помер 4. с. м. в Клівленд, О. Похорон відбувся 7-ого с. м. Покійний прожив 44 роки. Лишив жінку і двоє малих дітий. Антін Кочубійчук вступив до Укр. Нар. Союза дня 26. липня, 1918 р.

Походив з Галичини, із села Заліщики Старі, повіт Заліщики. Був добрим членом товариства Сокіл і Укр. Нар. Союза.

Семен Постолюк, секретар.

КОРОЛІВСЬКІ ЮВИЛЕЙНІ МОНЕТИ В ІТАЛІЇ.

Італійський уряд постановив вибити історичні ювилейні монети з нагоди ювилею короля. Ті монети, вартости 100 лірів, будуть вибиті із золота в кількости пяти тисяч штук.

В ПОГОНІ ЗА МІЛІОНАМИ.

(З німецької повісти Е. Ґ. Зеліґера переробив В. К.).

(Продовження)

(22)

Петер Фос похитав головою і старався йому пояснити, що він не їсть сирого мяса. Він завважив, що дикар добродушна людина, і став толкувати йому, що хоче йти з ним разом у село.

За пів години були в селі, що складалося з декількох менших і більших хат, побудованих на палях і покритих ситником. Найвидатнійшою прикметою цеї оселі був бруд, що застрашаючим способом кидався всюди в очі. В одній кімнаті, що мала не більш, як три метри в квадраті, сиділа рідня з сімох душ при вечері. Посеред них стояла величезна макітра з пшоняною кашою, з якої всі їли руками.

Що край, то обичай! подумав Петер Фос і старався як найменше вдихувати вонючого повітря, що було в кімнаті і затроювало йому апетит.

Посходилися сусіди оглянути чужинця і зараз почалася розмова. Дехто з них розумів трохи по російськи. Вони надавали йому всього, чого він тільки забажав, повен мішок харчів, ніж, навіть трохи тютю-

[illegible] Врадуваний цим надзвичай- [illegible] Петер Фос кинувся найстар- [illegible] найобридливіщій айнів- [illegible] по російськи сердечно. Цим він полонив дорешти серця всіх. Двох молодих людий зголосилося навіть перевести його манівцями через кордон на японський бік.

Вранці Петер Фос був уже в першім японськім селі того самого племени Айно. Тут нагодували його знов пшоном.

„Довше мій живіт цього не видержить!" сказав він, подякував своїм провідникам і пустився далі на полудне. Незадовго він добився до моря. Недалеко від берега була нафтяна копальня і декілька збірників нафти. У пристані стояв пароплав, що їхав з нафтою до Наґасакі.

Петер Фос пішов відразу на поклад проситися у капітана на службу. Але капітан, малий, вюнкий Японець, не мав охоти брати зі собою російського втікача. Проте він мусів його взяти. Петер Фос підплив у ночі до корабля, закрався на поклад і сховався в скрині з ланцами. Коли корабель був на морі, він показався капітанові. Капітан кляв на чім світ стоїть, але вкінці казав йому накидати вугілля під машини.

„Чому би ні!" засміявся Петер Фос. „Праця не ганьба. Краще носити японське вугілля, як [illegible]"

Він став до роботи. Двом японським грубникам аж лячно робилося, коли їм попід ніс стали літати тяжкі коші із вугіллям. Зате й їв він більше ніж вони обидва.

Дод сидів все ще у Дуї і з властивою собі витревалістю старався дістатися на волю. Він телеґрафував до Петербурга, Москви, Ню Йорку, до Сен Люіс, але ніщо не помагамо. Нарешті він рішив спробувати сили лискучого доляра. Але Полі не хотіла дати гроший. Дод зателеґрафував до фірми Стокс і Яркер по дальших пять тисяч долярів, але Джім Стокс теж мовчав.

Міжтим Петер Фос дістався до Наґасакі і зателеґрафував звідти до Полі:

„Токіо, готель Токіо".

Цю телеґраму дістав у свої руки наперед ґубернатор, він показав її Додові і тільки після того її доручено Полі.

Крім того прийшли тепер пять тисяч від фірми Стокс і Яркер. Дод звільнився і міг знов почати свою гонитву. Ще з Дуї він порушив японську поліцію, висилаючи їй стежний лист з описом міліонового злодія Петера Фоса. Незабаром він рушив разом з Полі в дорогу.

З Владивостоку Дод надав телеґраму до Штрінау, але не до старого радника, тільки до його хазяйки. В телеґрамі він подав свою будучу адресу: Токіо, Японія, готель Токіо. Хазяйка зрозуміла відразу, в чому річ, і слідкувала пильно за телеґрафічною перепискою радника Печа.

Тимчасом Петер Фос роздумував у Наґасакі, як йому дістатися до Йокоґами. У пристані стояла сила кораблів ріжних країн. Петер Фос дістався своїм звичаєм непомітно на німецький корабель від сторони моря і зумів випрохати собі роботу при вугіллю. Таким чином він добився до Йокоґами.

17.

У Йокоґамі Петер Фос мусів розставатися з кораблем. Він зайшов до першого шинку в пристані, щоб там подумати, як йому далі перебиватися по світу і не попасти в руки Дода. Він взяв у руки анґлійську ґазету, щоб подивитися на курс мідяних акцій. На жаль, ці акції не були нотовані, бо їх курс був ще надто низький. За те у ґазеті стояло щось инше, що було для нього ще інтереснище. Це був гончий лист з докладним описом його особи і його давніщого одягу, а під ним підпис: Боббі Дод, Токіо, готель Токіо.

Гм! подумав Петер Фос, почуваючи себе безпечно в старому одягу корабельного машиніста. Мушу подивитися бодай, чи Полі теж із ним!

Він поїхав залізницею до Токіо, найшов готель, сів у чайні напроти нього і пильно слідкував за тим, що діється біля готелевого входу. Незабаром перед готелем задержалася їнрікша, — японська коляска на двох колесах, яку тягнув візник. З коляски висів мужчина, добре знайомий Фосові. Це був Дод. Здавалося, що він дуже спішиться, бо не звернув уваги на бідного каліку, що сидів біля головного входу і простяг до нього руку з дощинкою, на яку прохожі кидали милости- [illegible] ню. Він побіг довгими кроками просто до готелю.

Петер Фос не здивувався і слідкував далі. За хвилину він побачив Полі, як вона відчинила вікно на другому поверсі і дивилася цікаво на вуличний рух. Вона усміхалася навіть і виглядала така безжурна, як би її чоловік став співвласником фірми Стокс і Яркер.

Тисячі всяких можливостей бушувало в його голові, як би йому стрінутися з нею без небезпеки, але він відкидав одну по одній, воліючи бути занадто обережним, ніж замало. Наперед він думав замінятися ролями з одним із візників, що стояли перед готелем із своїми їнрікшами. Але коли побачив, як до одної з них влазив сапаючи грубезний голяндський плянтатор, відпала йому охота. Далі його увага спинилася на старім, лисім жебракові-каліці, що сидів перед готелем. Майже кожний гість, що виходив з готелю, кидав йому гроші на простягнену дощинку. Йому не треба було навіть відчиняти рота. Петер Фос придивлявся йому довший час і затямив собі добре його рухи і міни. Жебрак мусів викликувати своїм виглядом співчуття прохожих. На його лівім оці був наліплений великий чорний плястер, пальці його рук були викривлені якоюсь страшною хоробою на всі боки.

Мусить мати добрий дохід! подумав Петер Фос. Скільки він захотів би за те, щоб допустити мене на кілька годин на своє місце? Я міг би дати йому половину доходу!

Петер Фос ждав. Коли жара [illegible] стала найбільше припікати і життя на вулицях та перед готелем цілком завмерло, каліка пустився рачкувати на всіх чотирьох по вулиці. Дощинку він держав у зубах і помагав собі обидвома руками. Петер Фос пішов слідом за ним. Те, що сталося за третім закрутом, було для нього великою несподіванкою. Жебрак скочив нечайно на рівні ноги, сховав дощинку, зірвав плястер з ока і став бігти що-сили.

Петер Фос пустився за ним і дігнав його власне в тій хвилині, як він збирався входити в один чепурненький домик. Обманець перелякався смертельно, побачивши, що його піймали. Він знав настільки по анґлійськи, щоб зрозуміти Фосові погрози, і дріжав зі страху. Тоді Петер Фос вдарив в иншу струну і запропонував йому, що заступить його на декілька годин. Ходить про заклад.

„Тисячу долярів!" гукнув він жебракові, пояснюючи йому всіми пальцями цю величезну суму. „Половину з того ти дістанеш!"

Це помогло. Фальшивий каліка повів Фоса до свого домику, обголив йому голову, помазав його жовтою мазю, заліпив йому ліве око плястром і вдяг у своє лахміття.

Петер Фос поглянув у зеркало. Щоб вона тільки не зімліла з переляку! подумував він, взяв олівець і написав на жебраковій дощинці: „Кохана Полі! Не лякайся занадто. Це я, твій Петер Фос".

Потім він казав жебракові завести себе на ріг тої вулиці, звідки треба було удавати каліку, позакривлював пальці [illegible] встромив дощинку в зуби і порачкував так певно і зручно, як би від першого року свого життя привик був лазити тільки на чотирьох.

Незабаром він опинився біля готелевого входу. Він був настільки похожий на свого попередника, що ніхто не звернув найменшої уваги на переміну. Кожному, що переходив попри нього, він наставляв дощинку і за хвилину в його кишені була вже поважна сума грошей. Не довго тревало, як у дверях готелю показалася Полі з Додом. Дод підступив до візників, а Петер Фос використав цю нагоду, щоб підсунути Полі дощинку з написом. Полі прочитала, але не злякалася. Її нерви були вже досить загартовані. Петер Фос обернув задоволено дощинку другим боком.

„О!" скрикнула Полі, кидаючи на дощинку срібний доляр. „Яка нещасна людина! Скільки ти мусиш терпіти. Ходіть, містер Дод і подаруйте йому теж доляра".

Дод послухав. „Яка гидота!" вирвалося йому мимоволі і він відвернувся з обридженням від жебрака.

Полі всіла в коляску, Дод у другу і обидвоє відїхали. Коли після обіду вони знов проходили біля готелевого входу, Полі опустила непомітно маленьку паперову кульку, що покотилася просто під ноги жебракові. Петер Фос сховав її і зараз же кинувся рачкувати до дому. За найближчим рогом він не втерпів і побіг мерщій на двох здорових ногах вулицями.

(Дальше буде).

ДОПИСІ.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

На поміч старому краєви.

Так як всі інші громади українські, які працюють для помочі рідному краєві по своїм силам так і Централький Комітет міста Рачестер працює. В ньому заступлені майже всі братства і товариства. Він постановив на однім з послідних своїх річних зібрань скликати віче в справі помочі рідному краєві і Академії Наук в Київі, яка свого часу відносилась до нашого Комітету з просьбою о поміч. Віче відбулось 5-го грудня в церковній галі. На вічу говорили бесідники чужі і свої. Бесідники говорили про положеннє нашого народу під теперішню хвилю, так на Великій Україні, як і в Галичині. Бесідники казали, що щоб ми не взяли яку часопись, кого-б ми не послухали, всі просять помочі; всюди кругом біднота та брак гроший. Бесідники взивали зібраних, щоби вже раз взятись щиро до праці, всі разом в ріжних організаціях, на ріжних полях, щоби дати спромогу нашим рідним дістати книжку, часопись, яка зробить дуже богато для освідомлення українського народу.

Ми повинні відплатитись за те, що не стрінула нас доля, за яку так дорого заплатили наші батьки та наші рідні землі, за яку майже сімсот тисяч нашого найкрасшого війска полягло в могили, не здобуваючи для себе нічого. Також не забудьмо відплатитись і тим, що щиро працюють на народнім полі.

На вічу була збірка, яка принесла $80.27. Жертвували слідуючі: о. Турула $5; Ілія Бардашевський $2, Петро Антонів $2; по одному долярови зложили: Василь Ковтун, Григорій Мельник, В. Пригода, М. Бінашевський, М. Магмет, В. Гричук, М. Рудий, А. Гусар, Н. Когут, І. Береза, С. Новак, М. Січинський, Д. Белей, Я. Пригода, М. Мурашко, Н. Кубарич, В. Федьків, В. Кісіль, М. Цеглинський, Петро Петрів, В. Британ, К. Шевчук, С. Кучмий, Гр. Кучмий, Д. Братусь, І. Головка, М. Сюма, Й. Паращук, О. Олексів, О. Луців, Гаврись, Н. Шапраль, К. Гнатів, С. Пришляк, І. Яніцький, Семеґен, В. Легкий, В. Туранський, Б. Мельник, Я. Рубаха, Г. Тихий, С. Соколовський, В. Куцій, Гр. Бодпар, К. Крик, Ю. Сірінський, Мацьковський, Д. Сеник, Півторак, Теребушка, Н. Паснак, Січинська, Батрак. Н. Стрілець, І. Романів, Н. Швець, Ф. Кучмій, С. Свереда, Н. Головка, Т. Швець, І. Гнатків, Гр. Грановський, Т. Білоголовський, 50 ц.; С. Ґереґа $1, В. Батрак $1; Д. Романів 50 ц., Замашок 50 ц., В. Гринів 25 ц., Е. Батрак $1; дрібними жертвами зібрано $4.57. Всім жертводавцям належиться щире спасибіг.

М. Мурашко, секр. віча.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

На празнику.

В день празника св. Арх. Михаїла дня 22-го падолиста с. р. відбувся обід ню-гейвенських парохіян разом з парохом о. Р. Волинцем, котрий привитав присутних на сім обіді дуже щиро.

Участь брали братство св. Михаїла, тов. Любов, українська Січ і школярики, котрі під проводом свого учителя відспівали кілька дуже ґарних пісень, як „Реве та стогне", український новий гимн і т. д.

На зазив гр. Мих. Довгого удалось зібрати на голодуючих в старім краю хоч малу суму. Збіркою занявся о. Роман Волинець. Жертви зложили: о. Р. Волинець $1.19; В. Кузів мол. 1.30; Мих. Довгий 1.10; по $1: А. Дениш, Й. Ружевський, П. Гридчанник, П. Федишин, І. Винничук, Н. Рошка, І. Голубович, П. Клишковський, А. Ліпцан, [illegible] по 50 ц. [illegible] бинець, Я. Швець, К. Стасюк, М. Скальський, М. Ружевська, А. Куць, І. Перцак, І. Вітенко, Г. Побігун, К. Клишковська, Н. Плуговський, Н. Салітра. Решта дрібними датками доложили $3.01 що робить суму $22.60. Гроші вислано до Обєднання.

Щира подяка усім, котрі в день сього празника зложили свої лепти на голодуючих в старому краю. Так повинні поступати Ню-ґейвенці при кожній забаві, то і наша громада в сей спосіб дали би доказ любови своєї Вітчини.

Учасник.

ФИЛАДЕЛФИЯ, ПА.

Звіт комітету торжества Першого Падолиста.

На засіданню комітету торжества Першого Падолиста, рішено проголосити слідуючий звіт:

1. Комітет складає отсим щиру подяку всім філаделфійським Українцям, які своєю присутністю причинилися до звеличання цего великого дня в нашій визвольній боротьбі. Рівночасно комітет перепрошує всіх тих, які задля браку місця на гали мусіли вертати домів. Галя була так переповнена, що по словам менаджера галі грозило заваленнє ґалерії.

2. Комітет має честь подати отсим до загального відома, що автором сценічного образу п. н. „В боротьбі і крові добудем право своє" — виставленого на торжестві а який в головній мірі причинився до звеличання свята — є б. боєвий старшина 10. Гарматного Полку У. Г. А. Др. Володимир Галан. Щоби висказати свою подяку шановному авторови, комітет рішив видати цей сценічний образ друком та розповсюднити серед американського загалу, щоби всі українські громади мали можливість побачити ті живі картини з нашої визвольної боротьби, які з таким чуттем представив нам учасник тих подій. Як подяку хай ш. автор прийме бурю оплесків, яка була щирим висловом почувань всіх учасників свята.

3. Комітет почувається до обовязку подякувати всім українським громадам, брацтвам та товариствам, які взяли участь в святі, а зокрема: І. Січовому Округови, якому припоручено було технічне переведеннє свята, Січовій Банді під управою п. П. Сталя, Хорови під управою п. М. Коцюбинського та діточій орхестрі під управою Пилипа Дубаса за вміле виконаннє взятих на себе обовязків. Щиру подяку складає комітет аматорам сценічного образу: п-ні А. Рибаковій, п. М. Рибакови, С. Личакови, В. Петрусикови, Т. Свистунови, І. Орликови та п-нні О. Коцюк і О. Грицей, котрі своєю знаменитою грою приводили публику до захоплення. Виконавцям концертових сольових частин а зокрема п-нні К. Росолович за її гру та акомпаніямент, рівнож пп. Свистунови, В. Пеленському, Пилипови Дубасови, та декляматоркам Юстині Секот та Марії Сабів за [illegible] виконаннє їх точок належиться щира подяка.

Комітет складає щиру подяку промовцям Др. Л. Мишузі та п. Т. Грицеєви за їх старанно оброблені, повні патріотизму промови, які загріли учасників свята до дальшої народної праці.

Комітет висловлює повне признаннє Січовому отаманови і предсідателеви комітету свята В. Титаничови та цілій Січовій Орґанізації за провід в виконанню свята та вдержаннє взірцевого порядку на галі. Щиру подяку складає комітет панночкам, котрі занялися продажею цвітів та збіркою а саме: Стефанії Ґіббонс, О. Ґіббонс, п-нні Вишиванюк, Пастух, О. Коцюк, Л. Коцюк та О. Люба.

4. Комітет подає отсим до загального відома, що ним пороблені були всі заходи, щоби свято було відсвятковано при участи всеї филаделфійської громади, що і було осягнено з тим виїмком, що уряд грек.-кат. парохії відсвяткував це свято після свого пляну. Хоча комітет висилав окрему делеґацію до уряду парохіяльного, щоби свято переведено після спільного пляну всіх брацтв і товариств, уряд парохіяльний не згодився а прислав листовну відповідь, в якій було зазначено, що святкуватиме це свято „як це було звичаєм в старому краю". На це комітет вислав на руки о. Процька, пароха слідуючу відповідь:

Представники громад, брацтв і товариств міста Филаделфії, зібрані дня 8-го жовтня на нараді в справі обходу свята 1. Падолиста, розглянувши лист Хвального Уряду парохіяльного в справі співучасти у всенароднім святі, має честь відповісти, що слідує:

1. Стверджуємо, що представники українського громадянства міста Филаделфії проголосили торжественний обхід свята Першого Падолиста скорше чим уряд парохіяльний в Филаделфії;

2. Стверджуємо, що заповіджений парохіяльним урядом плян свята 1. Падолиста колідує з пляном того свята, принятим і одобреним заступниками українського громадянства міста Филаделфії та що через ту колізію саме свято терпить.

3. Зазначуємо, що ми з цего інциденту задля ваги і величі свята не витягаєм ніяких дальших консеквенцій і стоїмо на тім становищи, що парохіяльний уряд святкує свято Першого Падолиста окремо від українського громадянства міста Филаделфії;

4. Просимо переводити по цілім пляні, не робити для нас ніяких жертв, значить відправи на цвинтари не скорочувати.

Наведена відповідь була принята одноголосно представниками слідуючих братств і товариств: Громата Норт і Савт, І. Січовий Округ, Бр. Св. Николая, 5. Січова Сотня, бр. св. Ґеорґія, бр. св. Михаїла, 3. Січова Сотня, тов. Згода, бр. св. Йосафата, бр. св. Василія, Січова Банда, Стрілецький Гурток, тов. Єдність, тов. Шевченка, тов. ім. Вітовського, тов. ім. Франка, тов. Володимирв, тов. Любов, І. Січова Сотня.

5. Комітет стверджує прикрий факт, що хоч день Першого Падолиста є днем відродження української державности, лиш на двох українських домах при Н. Френклин Ст. повівали прапори, а саме на домі Укр. Горожанського Клюбу та Січовім Домі.

Ставимо публичний запит до тих орґанізацій, які мають своє приміщеннє на Н. Френклин. Чи в той спосіб обходили вони це свято „як це було звичаєм в старому краю?"

6. Чистий дохід зі збірки, яка принесла $230.38, рішено віділати для українських інвалідів.

За комітет Свята Першого Падолиста:

В. Титанич, Т. Грицей, В. Петрусик, С. Слободян, Т. Малик, М. Рибак, І. Хмелик.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПРОВІДЕНС. Р. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 73, повідомляє всіх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 20. грудня о першій годині пополудни. На порядку справозданнє урядників і контрольної комісії, вибір нового уряду на рік 1926, роздача календарів; за календарі будеся брало по 30 ц. разом з вкладками. Члени довгуючі повинні вирівнати свій довґ. Неявившийся член на річнім мітинґу заплатить 1 доляра кари, а урядник 2 доляри. — Н. К., секретар.

ДО ВСІХ ВП. ПАНІВ СЕКРЕТАРІВ У. Н. СОЮЗА.

Отсим повідомляється всіх Вп. Панів Секретарів місцевих відділів У. Н. Союза, що календарі на рік 1926. зістали вислані до всіх відділів. Обовязком кождого секретаря є календарі відібрати і такі роздати членам по ціні 30 центів за примірник а належитість прислати в місячнім рахунку сего місяця.

В случаю не одержання календарів місцевий секретар має сейчас повідомити про це Адм. Свободи. Секретарі не одержавші календарів і не повідомивші адм. Свободи найдальше до 21-го грудня с. р. не будуть мати права упоминатись, бо пізнійше за такою посилкою буде неможливо зробити відповідних пошукувань.

При тій нагоді проситься всіх Вп. Панів Урядників присилати рахунки і звіти не пізнійше 28-го грудня, щоби можна приступити до річних замкнень. Таксамо проситься прислати повну належитість згідно із рахунками щоби не перетягати жадних довгів на слідуючий рік.

В случаю смерти члена проситься сейчас подати відомість до головної канцелярії щоби можна приспішити висилку смертного листа і посмертну запомогу виплатити ще сего року.

Р. Слободян, фін. секр.